

ИСТОРИЈА, КУЛТУРА, ИДЕНТИТЕТ
HISTORY, CULTURE, IDENTITY
ИСТОРИЈА, КУЛТУРА, ИДЕНТИЧНОСТ

ЗБОРНИК РЕЗИМЕА
BOOK OF ABSTRACTS
СБОРНИК РЕЗЮМЕ ДОКЛАДОВ

Универзитет у Приштини
Филозофски факултет

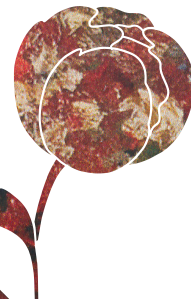

ЗБОРНИК РЕЗИМЕА
BOOK OF ABSTRACTS
СБОРНИК РЕЗЮМЕ ДОКЛАДОВ

ИСТОРИЈА, КУЛТУРА,
ИДЕНТИТЕТ

HISTORY, CULTURE,
IDENTITY

ИСТОРИЈА, КУЛТУРА,
ИДЕНТИЧНОСТ

Косовска Митровица, 17–19. октобар 2024.
Kosovska Mitrovica, October 17–19, 2024
Косовска-Митровица, 17–19 октябра 2024 г.

УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

**ЗБОРНИК РЕЗИМЕА
BOOK OF ABSTRACTS
СБОРНИК РЕЗЮМЕ ДОКЛАДОВ**

**ИСТОРИЈА, КУЛТУРА, ИДЕНТИТЕТ
HISTORY, CULTURE, IDENTITY
ИСТОРИЯ, КУЛЬТУРА, ИДЕНТИЧНОСТЬ**

17–19. октобра
October 17–19
17–19 октябрия

Косовска Митровица, 2024
Kosovska Mitrovica, 2024
г. Косовска-Митровица, 2024 г.

Организаѝор

Филозофски факултет Универзитета у Приштини, Косовска Митровица

Издавач

Филозофски факултет Универзитета у Приштини, Косовска Митровица

За издавача

Проф. др Звездан Арсић, декан Филозофског факултета, Косовска Митровица

Уредили и ѝриредили

Проф. др Александра Костић Тмушић

Проф. др Снежана Зечевић

Лекѝура и корекѝура

Доц. др Југослава Ракић Младеновић

Душан Стефановић, лектор

Сузана Стојковић, виши лектор

Нина Миљковић, асистент

Јелена Јовановић, асистент

Дизајн корица

Сања Станковић

На корицама

Слика Надежде Петровић

„Косовски божури – Грачаница” (1913)

Народни музеј у Београду (инв. бр. 476)

Слої

Јасмина Живковић

Шѝамѝа

Graficolor Краљево

Тираж

300 примерака

ISBN 978-86-6349-200-4

Научна конференција је одржана 17–19. окѝобра 2024. ѝодине на Филозофском факулѝетѝу Универзѝетѝа у Пришѝини са ѝривременим седишѝем у Косовској Мѝитровици.

Минисѝарсѝтво кулѝуре, Минисѝарсѝтво ѝросветѝе и Минисѝарсѝтво науке, ѝтехнолошкої развоја и иновација Рѝеублике Србије (Їовор бр. 451-03-66/2024-03/200184) ѝодржали су одржавање ове међународне научне конференције.

ИСТОРИЈА, КУЛТУРА, ИДЕНТИТЕТ
Међународна научна конференција
Филозофски факултет

Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици
Косовска Митровица, 17–19. октобра 2024. године

HISTORY, CULTURE, IDENTITY
International Scientific Conference
Faculty of Philosophy
University of Priština in Kosovska Mitrovica
Kosovska Mitrovica, October 17–19, 2024

ИСТОРИЈА, КУЛТУРА, ИДЕНТИЧНОСТ
Международная научная конференция
Философский факультет
Приштинский университет с временным местонахождением
в г. Косовска-Митровица
Косовска-Митровица, 17–19 октября 2024 г.

ЗБОРНИК РЕЗИМЕА
BOOK OF ABSTRACTS
СБОРНИК РЕЗЮМЕ ДОКЛАДОВ

ПРОГРАМСКИ ОДБОР

- проф. др Звездан Арсић, декан, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Филозофски факултет, Катедра за педагогију, Косовска Митровица (Србија); председник одбора
- проф. др Игор Ђурић, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Филозофски факултет, Катедра за педагогију, Косовска Митровица (Србија)
- проф. др Александра Костић Тмушић, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Филозофски факултет, Катедра за српску књижевност и језик, Косовска Митровица (Србија)
- проф. др Драгана Станојевић, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Филозофски факултет, Катедра за психологију, Косовска Митровица (Србија)
- проф. др Бранислава Дилпарић, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Филозофски факултет, Катедра за енглески језик и књижевност, Косовска Митровица (Србија)
- проф. др Милош Ковачевић, Универзитет у Крагујевцу, Филолошко-уметнички факултет, Одсек за филологију, Крагујевац (Србија)
- проф. др Радован Антонијевић, Универзитет у Београду, Филозофски факултет, Одељење за педагогију, Београд (Србија)
- проф. др Славко Петаковић, Универзитет у Београду, Филолошки факултет, Катедра за српску књижевност са јужнословенским књижевностима, Београд (Србија)
- проф. др Драгиша Бојовић, Универзитет у Нишу, Филозофски факултет, Департман за србистику, Ниш (Србија)
- проф. др Влада Станковић, Универзитет у Београду, Филозофски факултет, Одељење за историју, Београд (Србија)
- проф. др Урош Шуваковић, Универзитет у Београду, Факултет за образовање учитеља и васпитача, Катедра за философију и друштвене науке, Београд (Србија)
- проф. др Сузана Рајић, Универзитет у Београду, Филозофски факултет, Одељење за историју, Београд (Србија)
- проф. др Јелена Ердељан, Универзитет у Београду, Филозофски факултет, Одељење за историју уметности, Београд (Србија)

- проф. др Саша Марковић, Универзитет у Новом Саду, Педагошки факултет у Сомбору, Катедра за друштвене науке, Сомбор (Србија)
- академик Миодраг Милин, Универзитет „Аурел Влајку“, Арад (Румунија)
- проф. др Александер Наумов, Универзитет Ка’ Фоскари, Одсек за лингвистику и упоредне културолошке студије, Венеција (Италија)
- проф. др Јелица Стојановић, Универзитет Црне Горе, Филолошки факултет, Студијски програм за српски језик и јужнословенске књижевности, Никшић (Црна Гора)
- проф. др Петар Пенда, Универзитет у Бањој Луци, Филолошки факултет, Катедра за англистику, Бања Лука (Република Српска, Босна и Херцеговина)
- проф. др Георгиос Нектариос Лоис, Грчки отворени универзитет, Факултет за хуманистичке науке, Студије о православној хришћанској теологији и верском плурализму, Патра (Грчка)
- проф. др Маргарита Вениаминовна Силантјева, Московски државни институт за међународне односе (универзитет) Министарства спољних послова Руске Федерације, Факултет за међународно право, Катедра за филозофију „А. Ф. Шишкин“, Москва (Русија)
- проф. др Ценка Николова Иванова, Великотрновски универзитет „Св. Ћирило и Методије“, Филолошки факултет, Катедра за славистику, Велико Трново (Бугарска)
- проф. др Зоран Матевски, Универзитет „Св. Ћирило и Методије“, Филозофски факултет, Институт за социологију (Северна Македонија)
- проф. др Марина Вицеља Матијашић, Свеучилиште у Риједи, Филозофски факултет, Одсек за повијест умјетности, Ријека (Хрватска)
- доц. др Симон Малменвал, Универзитет у Љубљани, Теолошки факултет, Љубљана (Словенија)
- проф. др Љиљана Јерковић, Универзитет у Бањој Луци, Филозофски факултет, Студијски програм педагогије, Бања Лука (Република Српска, Босна и Херцеговина)
- проф. др Калина Сотироска Иваноска, Универзитет „Св. Ћирило и Методије“, Филозофски факултет, Институт за психологију, Скопље (Северна Македонија)
- доц. др Сара Корицато, Универзитет у Верони, Одсек за стране језике и књижевности, Верона (Италија)
- проф. др Александра Павловна Ушакова, Тјумењски државни универзитет, Институт за друштвено-хуманистичке науке, Катедра за лингвистику и књижевност, Тјумењ (Русија)

- проф. др Биљана Милошевић Шошо, Универзитет у Источном Сарајеву, Филозофски факултет, Катедра за социологију, Пале (Република Српска, Босна и Херцеговина)
- проф. др Лупчо Кеверски, Универзитет „Свети Климент Охридски”, Педагошки факултет, Битола (Северна Македонија)

ОРГАНИЗАЦИОНИ ОДБОР

- проф. др Снежана Зечевић, председник одбора
- проф. др Зоран Јовановић
- проф. др Бранкица Поповић
- проф. др Душан Ранђеловић
- проф. др Саша Станојевић
- проф. др Татјана Радојевић
- проф. др Станислав Станковић
- проф. др Јелена Бајовић
- проф. др Ана Андрејевић
- проф. др Татјана Компировић
- проф. др Неџиб Прашевић
- доц. др Бранислава Вучковић
- доц. др Данијела Тешић Радовановић
- доц. др Александар Костадиновић
- доц. др Југослава Ракић Младеновић
- Сузана Стојковић, виши лектор
- асс. Милица Марјановић
- асс. Лука Јовановић
- асс. Анђела Кељановић
- асс. Јелена Јовановић
- асс. Нина Миљковић

Предраг Милосављевић*
Универзитет у Београду
Факултет за образовање учитеља и васпитача
Београд (Србија)

Ивко Николић**
Универзитет у Београду
Факултет за образовање учитеља и васпитача
Београд (Србија)

ЗАБОРАВЉЕНО НАЧЕЛО: СКЛАД КАО ИДЕНТИТЕТСКИ ЧИНИЛАЦ СРПСКЕ КУЛТУРЕ И СТВАРАЛАЧКИ ТЕМЕЉ ЗНАМЕНИТИХ СРБА

Значајно место у разумевању идентитета једног народа огледа се у препознавању начелних основа уграђених у темеље његове културе и стваралаштва. У том смислу, једна од значајних и у историографском погледу недовољно расветљених чињеница у вези са развојем српске културе јесте и разумевање односа који су српски ствараоци имали према начелу склада као сазнајној и делатној основи успостављања националног идентитета. Предмет проучавања у овом раду јесу показатељи примене начела склада у делима знаменитих Срба чије је промишљање и друштвено учешће оставило посебан траг у развоју српског друштва, док се проблем истраживања огледа у недовољно проученим и систематизованим показатељима примене овог начела у значајним делима српског културног наслеђа. У различитим областима стваралаштва (теорији и пракси науке, философије, политике, уметности), српски ствараоци су начело склада поставили као развојни оријентир и својеврсни идентитетски образац националног деловања, нарочито када је реч о разумевању односа човека према окружењу и устројству друштва усмереног ка опстанку на простору схваћеном као „размеђе” култура и цивилизација. Циљ истраживања је да укаже на место које је начело склада имало у српској култури од средњег века до савременог доба, док се сврха огледа у успостављању потпуније слике о синкретичкој улози принципа складности у развоју српског народа као чиниоца европског друштва. Почев од поимања склада у делима Светога Саве, Константина

* predrag.milosavljevic@uf.bg.ac.rs

** ivko.nikolic@uf.bg.ac.rs

Костенечког и позивања на исто начело у повељи помирења деспота Угљеше, преко примене начела хармоније у делима Атанасија Стојковића, Доситеја Обрадовића, Његоша, Абердара, краља Николе I, Лазе Костића, све до концепта складности у промишљањима Милоша Ђурића, владике Николаја Велимировића, Богдана Поповића, Косте Стојановића, Тесле, Пупина, Дучића, Митриновића, Винавера, Ђаје и других, поменуто начело је имало посебан значај и смисао када је реч о спознаји и разумевању односа човека према узвишеном идеалу. Резултати истраживања указују на непрекинуту нит утицаја и баштињења поменутог начела у делима српских стваралаца током XIX и прве половине XX века.

Кључне речи: начело склада, српска култура, национални идентитет, знаменити Срби.

Predrag Milosavljević
University of Belgrade
Faculty of Education
Belgrade (Serbia)

Ivko Nikolić
University of Belgrade
Faculty of Education
Belgrade (Serbia)

FORGOTTEN PRINCIPLE: HARMONY AS AN IDENTITY ESSENCE IN SERBIAN CULTURE AND THE CREATIVE FOUNDATION OF DISTINGUISHED SERBS

A significant aspect of understanding the identity of a people is reflected in recognizing the fundamental principles embedded in the foundations of their culture and creativity. In this context, one of the important and historically underexplored facts concerning the development of Serbian culture is the understanding of the relationship Serbian creators had with the Principle of Harmony as a cognitive and operative basis for establishing national identity. The subject of this study is the indicators of the application of the Principle of Harmony in the works of distinguished Serbs whose reflections and social participation left a distinctive mark on the development of Serbian society. The research problem involves the insufficiently studied

and systematized indicators of the application of this principle in significant works of Serbian cultural heritage. In various fields of creativity (theory and practice of science, philosophy, politics, art), Serbian creators positioned the Principle of Harmony as a developmental guide and a kind of identity pattern for national progress, particularly in understanding the relationship between humans and their environment and the structure of society oriented towards survival in a space perceived as a *crossroads* of cultures and civilizations. The aim of the research is to highlight the special place that the Principle of Harmony had in Serbian culture from the medieval period to the modern era, while the purpose is to establish a more complete picture of the syncretic role of the Principle of Harmony in the development of the Serbian people as a component of European society. Beginning with the concept of harmony in the works of Saint Sava, Constantine of Kostenets, and the Charter of Reconciliation by Despot Uglješa, this study explores the Principle of Harmony's application across Serbian cultural history. It further examines its influence in the works of Atanasije Stojković, Dositej Obradović, Petar II Petrović Njegoš, Milan Kujundžić Aberdar, King Nikola I, and Laza Kostić. The concept extends to the reflections of Miloš Đurić, Bishop Nikolaj Velimirović, Bogdan Popović, Kosta Stojanović, Nikola Tesla, Mihajlo Pupin, Jovan Dučić, Dimitrije Mitrović, Vinaver, and Đaja, among others. Throughout these examples, the Principle of Harmony emerges as profoundly significant, shaping the understanding of human relationships with the sublime ideal. The results of the research indicate an unbroken thread of influence and application of the aforementioned Principle in the works of Serbian creators throughout the 19th and the first half of the 20th century.

Keywords: Principle of Harmony, Serbian culture, national identity, distinguished Serbs.

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

316.722(082)
008(082)

МЕЂУНАРОДНА научна конференција Историја, култура, идентитет
(2024 ; Косовска Митровица)

Зборник резимеа = Book of abstracts = Сборник резиме докладав
/ Међународна научна конференција Историја, култура, идентитет,
Филозофски факултет Универзитет у Приштини са привременим
седиштем у Косовској Митровици, Косовска Митровица, 17–19.
октобра 2024. године = International Scientific Conference History,
culture, identity, Faculty of Philosophy University of Priština in Kosovska
Mitrovica, Kosovska Mitrovica, October 17–19, 2024 = Международная
научная конференция История, культура, идентичность,
Филозофский факультет Приштинский университет с временным
местонахождением в г. Косовска Митровица, Косовска Митровица,
17–19 октября 2024 г. ; [уредили и приредили Александра Костић
Тмушић, Снежана Зечевић]. - Косовска Митровица : Универзитет у
Приштини, Филозофски факултет, 2024 (Краљево : Graficolor). – 368
стр. ; 21 см

Апстрактни упоредо на срп и енгл. језику или срп. и рус. језику. –
Тираж 300.

ISBN 978-86-6349-200-4

а) Културни идентитет -- Зборници

COBISS.SR-ID 153667593